Class - VII **कुल पृष्ठ - 09**

Final Term Exam Paper

(2024-25)

Subject - Sanskrit

Set - A

विद्यार्थी का नाम - —------------------------- **कक्ष संख्या - —----------------------**

कक्षा तथा वर्ग - —--------------------------- **हस्ताक्षर (निरीक्षक) - —-------------**

Time Alloted - 2 Hrs. **Max.Marks- 60**

निर्देश - * इस प्रश्न पत्र में 12 प्रश्न तथा 9 पृष्ठ हैं।
* प्रश्नों के उत्तर दिए गए रिक्तस्थान में लिखें, अलग से किसी पृष्ठ का प्रयोग नहीं करें।
* सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
* प्रश्नों के उत्तर सुंदर लिखावट में स्पष्ट रुप से लिखें।
* समयसीमा का ध्यान रखें।

1) अपठित गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत - **10**

इदानीम् शीत-ऋतु: अस्ति। अस्माकम् कक्षाया: बाला: शनिवासरे विहारार्थम् नगरस्य प्रसिद्धम् स्थानम् 'कुतुबमीनारम्' द्रष्टुम् गमिष्यन्ति। अस्माभि: सह अस्माकम् शिक्षिका अपि गमिष्यन्ति।तत्र एकम् सुंदरम् उद्यानम् अपि अस्ति। उद्यानस्य प्राकृतिके वातावरणे वयम् विहरिष्याम:। वयम् तत्र विविधानि गीतानि गास्याम:, नर्तिष्याम:, मनोरंजकान् खेलान् अपि खेलिष्याम:। वयम् सर्वे मिलित्वा भोजनम् करिष्याम: आनंदम् च करिष्याम:।

(i) एकपदेन उत्तरत 1X 2 =2

(क) इदानीम् क: ऋतु: अस्ति ? ---

(ख) बाला: किम् द्रष्टुम् गमिष्यन्ति ? ---

(ii) पूर्णवाक्येन उत्तरत 2 X 2 = 4

(क) बाला: कुत्र गमिष्यन्ति ? तै: सह का अपि गमिष्यन्ति ?

—---

(ख) बाला: तत्र किम् - किम् कुर्वन्ति ?

—---

(iii) निर्देशानुसारेण लिखत - 1 X 4 = 4

(क) 'अस्माकम्' - इति पदे किम् विभक्तिः वचनम् च ? ——————————————————

(ख) 'विहरिष्यामः' - इति पदे किम् लकारम् , पुरुषम् च ? ——————————————————

(ग) 'उद्यानः' इति पदस्य एकम् पर्यायपदम् लिखत। ——————————————————

(घ) 'सुंदरम् उद्यानम्' इति पदे किम् अस्ति विशेषणपदम् ? ——————————————————

2) चित्रम् दृष्ट्वा मंजूषायाम् प्रदत्तशब्दैः पंचवाक्यानि (05) रचयत - **1x 5= 5**

मंजूषा - उपवनस्य , अध्यापिका, छात्राः , वृक्षारोपणम् , सिंचति , सप्त , कुर्वन्ति , आनयन्ति , रोपयन्ति , शोभनम् ।

1) ——————————————————————————————

2) ——————————————————————————————

3) ——————————————————————————————————————

4) ——————————————————————————————————————

5) ——————————————————————————————————————

3) निर्देशानुसारेन शब्दरूपम् चित्वा लिखत - **1x4= 4**

i) अस्मद् - तृतीया विभक्ति: एकवचन - ————————————————

क) मया ख) मह्यम् ग) मत्

ii) युष्मद् - सप्तमी विभक्ति: बहुवचन - ————————————————

क) युष्मभ्यम् ख) युष्मासु ग) युष्माकम्

iii) किम् स्त्रीलिंग - चतुर्थी विभक्ति: बहुवचन - ————————————————

क) काभ्य: ख) कयो: ग) काभि:

iv) किम् पुल्लिंग - षष्ठी विभक्ति: एकवचन - ————————————————

क) कस्या: ख) कस्य ग) केषाम्

4) निर्देशानुसारेण लकारपरिवर्तनम् कृत्वा लिखत - **1x4 = 4**

i) वयम् क्रीडा-क्षेत्रे धावन-प्रतियोगिताम् करिष्याम:। (लङ्. लकारे)

——

ii) ते कक्षायाम् समाचार-पत्रम् <u>पठिष्यन्ति</u>।   (लोट् लकारे)

----

iii) बालक: दुग्धम् <u>अपिबत्</u> ।   (लृट् लकारे)

----

iv) मम जनक: प्रात: सार्धअष्टवादने कार्यालयम् <u>अगच्छत्</u>।   (लट् लकारे)

----

5) अधोलिखितम् संवादम् मंजूषायाम् प्रदत्तशब्दै: पूरयन्तु -   **1 X 4 = 4**

अल्पवयस्का	विदेशम् प्रति	सुतायै	मौलिक: अधिकार:

दर्शना - कृपया मम ----------------------------अवसरम् प्रदाय अनुगृहणातु भवती।

मालिनी - परमेषा तु --------------------------------- प्रतीयते। किम् कार्यम् करिष्यति एषा ?

दर्शना - एषा एकस्य गृहस्य सम्पूर्णम् कार्यम् करोति स्म।स: परिवार: अधुना -----------------------------प्रस्थित:।

मालिनी - परम् एतत् तु सर्वथा अनुचितम् । किम् न जानासि यत् शिक्षा तु सर्वेषाम् बालकानाम् सर्वासाम् बालिकानाम् च --- ।

6) अधोलिखितवाक्येषु रेखांकित-अशुद्धपदाय उचितपदम् चित्वा <u>वाक्यानि पुन: लिखत -</u>   **1x4 = 4**

क) गोपाल: <u>रामस्य</u> सह वार्ताम् करोति।   क) रामम्   ख) रामेण   ग) रामात्

ख) वयम् <u>रक्षन्ति</u> ।   क) रक्षति   ख) रक्षामि   ग) रक्षाम:

ग) इदम् कार्यम् <u>दुष्कर:</u> अस्ति।   क) दुष्करा:   ख) दुष्करम्   ग) दुष्करस्य

घ) वृक्षे <u>तिस्त्र:</u> फलानि सन्ति।।   क) त्रय: ख) त्रयम्   ग) त्रीणि

----

7) मंजूषात: अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -   **1x4 = 4**

मंजूषा -	ह्य:	अध:	उच्चै:	कथम्	शनैः-शनैः

i) पिपीलिका: --- चलन्ति ।

ii) गहने विपिने सिंह: --- गर्जति ।

iii) -- ते वाराणसीनगरे अगच्छन् ।

iv) तव स्वास्थ्यम् —-- अस्ति?

8) उचित संख्यापदेन रिक्तस्थानानि पूरयत -   **1x3 = 3**

i) अद्य मम कक्षायाम् -------------------------------- (4) बालिका: अनुपस्थिता: सन्ति ।

ii) मम विद्यालये ---------------------------------- (38) विद्युतव्यजनानि सन्ति।

iii) उपवने --------------------------------------- (44) आम्रवृक्षाणि सन्ति ।

9) प्रकृति - प्रत्ययौ संयोज्य लिखत - **1X 3 = 3**

i) पठ् + क्त्वा = --

ii) उप + गम् + ल्यप् = --

iii) हस् + तुमुन् = --

10 (क) अधोलिखितम् गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरम् लिखत - **1x5 = 5**

एकदा श्रीकण्ठ: तेन (कृष्णमूर्ति:) सह प्रात: नववादने तस्य गृहम् अगच्छत्। तत्र कृष्णमूर्ति: तस्य माता पिता च स्वशक्त्या श्रीकण्ठस्य आतिथ्यम् अकुर्वन्। एतत् दृष्ट्वा श्रीकण्ठ: अकथयत्- "मित्र! अहं भवतां सत्कारेण संतुष्ट: अस्मि। केवलम् इदमेव मम दु:खं य़त् तव गृहे एक: अपि भृत्य: नास्ति। मम सत्काराय भवतां बहु कष्टं जातम्। मम गृहे तु बहव: कर्मकरा: सन्ति।"

I. **एकपदेन** उत्तरत – ½ x 2=1

i. श्रीकंठ: कदा कृष्णमूर्ते: गृहम् अगच्छत् ? --

ii. कृष्णमूर्ति: तस्य माता पिता च कस्य आतिथ्यम् अकुर्वन्? --

II. **पूर्णवाक्येन** उत्तरत – 1x2= 2

i. श्रीकंठ: आतिथ्यम् दृष्ट्वा किम् अकथयत् ?

III. **निर्देशानुसारम्** उत्तरत- 1x2= 2

i. ‘भृत्य:’ इति पदस्य पर्याय पदम् अत्र किम् ?

(क) मित्रम् (ख) आतिथ्यम् (ग) कर्मकर: (घ) संतुष्ट:

—--------------------------

ii. अधोलिखितेषु विकल्पेषु किम् अव्ययपदम् न अस्ति ?

(क) तत्र (ख) मम (ग) अपि (घ) तु

—---------------------------

10) **(ख) अधोलिखितम् पद्यांशम् पठित्वा प्रश्ननानाम् उत्तरम् लिखत -** **1x5 = 5**

धेनु: प्रातर्यच्छति दुग्धम्।
शुद्धं स्वच्छं मधुरं स्निग्धम्॥
गहने विपिने व्याघ्रो गर्जति।
उच्चैस्तत्र च सिंह: नर्दति॥
हरिणोऽयं खादति नवघासम्।
सर्वत्र च पश्यति सविलासम्॥

1) हरिण: प्रात: किं करोति ?

----

2) धेनु: कीदृशं दुग्धं यच्छति ?

----

3) व्याघ्र: कुत्र गर्जति ?

----

4) व्याघ्र: गहने विपिने गर्जति। - अस्मिन् पदे किम् अस्ति विशेषणपदम् ?

----

5) ‘यच्छति’ - इति पदे किम् लकार: ?

----

11) रेखान्कितं पदमाधृत्य **प्रश्ननिर्माणम्** कुरुत- **1x5= 5**

i) पृथिव्यां त्रीणि रत्नानि।

—---

ii) कूर्म: दण्डात् पतति।

—---

iii) शून्यस्य प्रतिपादनम् आर्यभट:अकरोत् ।

—---

iv) रमाबाई मुंबईनगरे ‘शारदासदनम्’ अस्थापयत् ।

—--

v) घोटकराज: क्षिप्रं धावति।

—---

12) (क) मंजूषात् पर्यायपदानि चित्वा लिखत - **½ X 4 = 2**

भयंकर:	सरोवर:	कुटुम्ब:	दक्षा:

परिवार: —-----------------------------

करालम् —-----------------------------

कुशला: —-----------------------------

जलाशय: —-----------------------------

12) (ख) मंजूषात् विपर्ययपदानि चित्वा लिखत - **½ X 4 = 2**

विक्रेतुम्	नगरम्	यदा-कदा	पुरातनम्

नूतनम् —----------------------------

ग्रामम् —----------------------------

क्रेतुम् —----------------------------

सर्वदा —-----------------------------